

Список використаної літератури:

1. Навроцкий В.А. Факторы нестабильности украинского уголовного законодательства. Уголовное право: истоки, реалии, переход к устойчивому развитию: мат-лы VI Российского конгресса уголовного права (26-27 мая 2011 г.). М.: Проспект, 2011. С. 760.
2. Баулін Ю.В. Кримінальний кодекс України: сучасний стан та перспективи. Проблеми науки кримінального права та їх вирішення у законотворчій та правозастосовній діяльності: мат-ли міжнар. наук-практ. конф. 8-9 жовт. 2015 р. Редкол.: В.Я. Тацій (голов. ред.), В.І. Борисов (заст. гол. ред.) та ін. Х.: Право, 2015. С. 7-11.

Ключові слова: законотворчість, зміни до законодавства, питома вага змін, реформи законодавства, новели у законодавстві.

Ключевые слова: законотворчество, изменения в законодательстве, удельный вес изменений, реформы законодательства, новеллы в законодательстве.

Key words: lawmaking, changes in legislation, specific weight of changes, legislative's reforms, novelties in the legislative.

ПОПОВИЧ ОЛЕНА ВАСИЛІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри кримінальної юстиції
Чернівецького юридичного інституту,
кандидат юридичних наук, доцент*

ПОКАРАННЯ ЗА ФІНАНСУВАННЯ ДІЙ, ВЧИНЕНИХ З МЕТОЮ НАСИЛЬНИЦЬКОЇ ЗМІНИ ЧИ ПОВАЛЕННЯ КОНСТИТУЦІЙНОГО ЛАДУ АБО ЗАХОПЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ, ЗМІНИ МЕЖ ТЕРИТОРІЇ АБО ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ УДОСКОНАЛЕННЯ

Правовою формою законодавчо визначеної кримінальної відповідальності є санкція кримінально-правової норми [1, с. 26], оскільки не тільки встановлює караність діяння як обов'язкову ознаку поняття злочину, але й визначає межі такої караності, а відповідно і межі суддівського розсуду, межі врахування обставин справи для призначення покарання в плані визначення міри їх впливу на обране покарання.

Проблема побудови санкцій кримінально-правових норм має не тільки теоретичне, але і практичне значення, оскільки визначення судом виду і розміру покарання безпосередньо пов'язано з юридичними конструкціями санкцій кримінально-правових норм.

У зв'язку з тим, що Законом України 1533-VII від 19 червня 2014 року «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо відповідальності за фінансування сепаратизму» [2] Кримінальний кодекс України (далі – КК України) [3] був доповнений ст. 110-2 «Фінансування дій, вчинених з метою насильницької зміни чи повалення конституційного

ладу або захоплення державної влади, зміни меж території або державного кордону України» (далі – Фінансування дій) виникає необхідність її аналізу на предмет дотримання правил конструювання кримінально-правових санкцій.

У всіх без виключення частинах ст. 110-2 КК України передбачено єдине основне покарання позбавлення волі на певний строк, а склади злочинів, що передбачені ч. 2-4 ст. 110-2 КК України, враховувати діючу класифікацію злочинів за ступенем тяжкості, належать до тяжких злочинів.

На нашу думку, існування такого роду санкцій за вчинення злочину, передбаченого ст. 110-2 КК України не відповідає принципам індивідуалізації покарання та диференціації кримінальної відповідальності, адже позбавляє суд можливості обирати той чи інший вид основного покарання. Позбавлення волі як вид кримінального покарання завжди повинно бути в альтернативі до інших основних видів покарання з урахуванням ступеня тяжкості вчиненого злочину. Ми підтримуємо позицію, що в санкції доцільно включити вказівку щонайменше на два види основних покарань [4, с. 164], а альтернативність санкції на законодавчому рівні повинна базуватися, в першу чергу, на створенні таких поєднань покарань, які б відповідали систематизації за ступнем суворості (ст. 51 КК України), що виключає об'єднання в одній санкції видів покарань з самого початку та з самого кінця їх переліку.

Санкції ст. 110-2 КК України сконструйовані таким чином, що розрив між мінімальною та максимальною межами кожного виду покарання знаходиться в науково обґрунтованих межах, забезпечуючи тим самим місце для судового розсуду. Крім того, формалізованість диспозиції ст. 110-2 КК України, є високою, оскільки остання є простою та вказує на суспільно небезпечне діяння без розкриття його характерних особливостей, що зумовлює незначний розрив (2 роки) між мінімальною та максимальною межами покарання.

Конструюючи ст. 101-2 КК України намагався, посилити кримінальну відповідальність за такі діяння, оскільки були виокремлено окремий різновид пособництва у вчиненні злочинів, передбачених ч. 1 ст. 109 та ч. 1 ст. 110 КК України в якості самостійного складу злочину. Однак, встановлена кримінальна відповідальність за те чи інше діяння повинна бути доцільною та необхідною, а криміналізація Фінансування дій містить у собі внутрішньогалузеву суперечність. Так, достатніх підстав для виділення Фінансування дій, в окремий склад злочину не існувало, оскільки такого роду пособництво є кримінально-карним відповідно до положень ч. 5 ст. 27 КК України, і без внесення змін до Особливої частини КК України. Крім того, зазначена спеціальна норма не вирішує по-іншому питання про кримінальну відповідальність порівняно із загальною нормою, оскільки передбачає ідентичний вид та мінімальний розмір основного покарання, в той же час як максимальний розмір основного покарання за ч. 2 спеціальної норми встановлений менший аніж загальної норми ч. 1 ст. 109 КК України.

Конфіскація майна та позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю в санкціях ст. 110-2 КК України передба-

чено як додаткові види покарання. Така конструкція санкцій ст. 110-2 КК України не призводить до порушення принципу поєднання (співвідношення) основного та додаткового покарання за ступенем їх суворості, оскільки зазначені додаткові покарання є менш суворими покараннями, ніж позбавлення волі, що зберігає за ними статус допоміжних засобів впливу на засудженого.

У санкціях ст. 110-2 КК України позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю передбачено як додаткове обов'язкове покарання, тобто таке, що суд повинен обов'язково призначити засудженому на додаток до основного. Однак, суб'єкт цього злочину загальний, тобто будь-яка фізична осудна особа, яка досягла 16 років. Та й сам характер діяння, що утворює об'єктивну сторону цього злочину (фінансування дій) свідчить про те, що він не обов'язково пов'язаний з певною посадою або діяльністю винної особи.

З огляду на це пропонуємо виключити позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю із санкцій ст. 110-2 КК України, і призначити його при вчиненні даного злочину із використанням певної посади або певної діяльності, посилаючись на ч. 2 ст. 55 КК України.

Конфіскація майна як вид покарання за ст. 110-2 КК України передбачене як додаткове обов'язкове покарання. Не заглиблюючись у наукову дискусію з приводу доцільності застосування конфіскації майна як виду покарання у кримінальному законодавстві, вважаємо, що його передбачення в санкціях злочинів проти основ національної безпеки України незалежно від ступеня їх тяжкості не відповідає ані сучасному стану кримінальної політики держави, ані сутності та особливостям конфіскації як специфічного виду кримінальної відповідальності. А.А. Митрофанов підкреслює, що визначення покарань за діяння, визнані злочинами (пеналізація), повинна бути адекватною, справедливою і доцільною [5, с. 10-11].

Зокрема, ознакою, що об'єднує злочини, за які встановлюється конфіскація майна, є підвищений ступінь їх суспільної небезпеки. Тому законодавець, до внесення змін Законом України № 1689-VII «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо невідворотності покарання за окремі злочини проти основ національної безпеки, громадської безпеки та корупційні злочини» від 7 жовтня 2010 року обмежив застосування цього заходу тільки тяжкими і особливо тяжкими злочинами. Означене повинно бути справедливим для санкції ч. 1 ст. 110-2 КК України. У зв'язку із цим, необхідним є виключення конфіскації майна як додаткового обов'язкового покарання за злочин середньої тяжкості за ч. 1 ст. 110-2 КК України.

Таким чином, конструктивні особливості кримінально-правових санкцій ст. 110-2 КК України зводяться до того, що вони є: 1) безальтернативними; 2) відносно-визначеними; 3) кумулятивними.

З метою удосконалення кримінальної відповідальності за фінансування дій, вчинених з метою насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або захоплення державної влади, зміни меж території або державного кордону України доцільним є внесення змін до

конструкції санкцій ст. 110-2 КК України: 1) конфіскацію майна як додаткове покарання виключити в ч. 1 ст. 110-2 КК України; 2) позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю як додаткове обов'язкове покарання виключити у всіх частинах ст. 110-2 КК України; 3) передбачити альтернативні позбавленню волі види основних покарань.

Список використаної літератури:

1. Баулін Ю.В. Звільнення від кримінальної відповідальності: монографія. Київ: Атіка, 2004. 296 с.
2. Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо відповідальності за фінансування сепаратизму: Закон України 1533-VII від 19 червня 2014 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 32. Ст. 1125.
3. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року № 2341-III. *Відомості Верховної Ради*. 2001. № 25. Ст. 131.
4. Лантінов Я.О. Щодо теоретичних основ пеналізаційного розрахунку як складової наукового обґрунтування вдосконалення кримінальної відповідальності за злочини проти основ громадянського суспільства в Україні. Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія «Право». 2014. Вип. 17. С. 161-165.
5. Митрофанов А.А. Основні напрямки кримінально-правової політики в Україні: формування та реалізація: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. спец. : 12.00.08. Київ, 2005. 17 с.

Ключові слова: кримінально-права санкція, покарання, судова дискреція, криміналізація, індивідуалізація покарання, диференціація кримінальної відповідальності, загальна норма, спеціальна норма.

Ключевые слова: уголовно-правовые санкции, наказание, судебная дискреция, криминализация, индивидуализация наказания, дифференциация уголовной ответственности, общая норма, специальная норма.

Key words: criminal sanction, punishment, judicial discretion, criminalization, individualization of punishment, differentiation of criminal liability, general rule of law, special rule of law.

БОГУЦЬКИЙ ПАВЛО ПЕТРОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри кримінального права, кандидат юридичних наук, доцент*

ОБ'ЄКТИВУВАННЯ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ ЦІННОСТЕЙ ТА ІНТЕРЕСІВ: ДО ПРОБЛЕМИ ОБ'ЄКТІВ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА І СКЛАДУ ЗЛОЧИНІВ

Проблема об'єктів у кримінально-правовій науці розглядається та вирішується у декількох напрямках. Об'єктами кримінального права сучасна доктрина визначає суспільні відносини у характеристичні галузі права, натомість у теорії складу злочинів одним із його елементів